

MICHELIN

TURYŃ

Tytuł: Turyn. Michelin

Teksty: Turin, Langhe, Roero & Monferrato. Week-end

Tłumaczenie: Justyna Nowakowska

Redaktor prowadzący: Paweł Sondej

Redakcja: Aleksandra Kowalewska-Poltrok

Korekta: Izabela Sieranc, Barbara Gąsiorowska

Projekt graficzny: Dawid Kwoka

Skład i redakcja techniczna: Sabina Binek

Projekt okładki: Jan Paluch

Zdjęcie na okładce: © Fabio Lamanna / Shutterstock.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 230 98 63

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

Księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?betur1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-5441-8

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie

MICHELIN TRAVELPARTNER, 27 cours de l'île Seguin - 92100 Boulogne-Billancourt

Copyright © for the Polish Edition by Helion, 2019

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

SPIS TREŚCI

Nasze podpowiedzi _____	6
Turyń w trzy dni _____	8
Langhe, Roero i Monferrato w 3 dni _____	10

INFORMACJE PRAKTYCZNE _____ 13

Przed wyjazdem _____	14
Transport _____	15
Na miejscu _____	15
Informator A–Z _____	20
Noclegi _____	24
Restauracje _____	29
Bary i kawiarnie _____	38
Zakupy _____	42
Rozrywka _____	48
Kalendarz świąt i wydarzeń kulturalnych _____	50

ZAPROSZENIE DO PODRÓŻY _____ 53

Tak powstawał Turyń _____	54
Oto Turyń _____	57
Kultura i sztuka _____	64
Kuchnia piemoncka _____	69
Wina i wermuty _____	71

DZIELNICE I ZABYTKI TURYNU _____ 73

Via Roma i okolice _____	74
Piazza Castello _____	82
Quadrilatero romano i Via Cernaia _____	89
Via Po i wzgórze _____	96
San Salvario i Lingotto _____	102
Crocetta _____	108
Superga i wzgórze _____	111
Corona di Delizie i Sacra di San Michele _____	115

OKOLICE TURYNU _____ 125

Langhe i Roero _____	126
Monferrato _____	136

INDEKS _____ 142

SPIS PLANÓW I MAP

Via Roma i Piazza Castello _____	78	San Salvario i Lingotto _____	105
Quadrilatero romano i Via Cernaia _____	90	Corona di Delizie _____	112–113
Via Po i wzgórze _____	97		

Kup książkę

Poleć książkę

NASZE PODPOWIEDZI

Doznaj delikatnego zawrotu głowy podczas wjazdu przeszkloną windą na szczyt Mole Antonelliana (85 m) w [Museo Nazionale del Cinema](#) (Narodowe Muzeum Kina) i podziwiał wspaniałe widoki na Turyn, przywodzący na myśl patchwork rozciągnięty u stóp olśniewających Alp. *Zob. s. 98.*

Rozkoszuj się smakiem [gianduiotto](#), czyli kakaowo-orzechowej czekoladki, która zastąpiła angielskie kakao, kiedy Napoleon wprowadził blokadę kontynentalną w 1806 r. przeciwko Anglii. Ta pralinka jest turyńskim specjałem. *Zob. s. 62.*

Idź na spacer [po pustym torze testowym](#) na dachu budynku Lingotto w Turynie, odważnej konstrukcji, którą zaprojektował w 1922 r. inżynier Giacomo Mattè Trucco dla firmy Fiat. *Zob. s. 105.*

Wdrap się na [czerwoną ławkę dla olbrzyma](#), projektu amerykańskiego designera Chrisa Bangle'a, stojącą przy wjeździe do miasta La Morra (podobne konstrukcje ustawiono też w innych miastach w okolicy), i podziwiał wspaniałe widok na Langhe. *Zob. s. 132.*

Posłuchaj [śpiewu chóru niewolników](#) z opery *Nabucco* Giuseppe Verdiego, rozbrzmiewającego w ogromnej sali włoskiego parlamentu w Palazzo Carignano. *Zob. s. 80.*

Wjedź [kolejką zębatą](#) na wzniesienie Superga. Dwa zabytkowe czerwone wagony kursują na tej trasie od inauguracji linii w 1884 r. Nieco młodsza lokomotywa (1934) dzielnie pokonuje zbrocze o nachyleniu 21%! *Zob. s. 111.*

Podziwiał [efekt perspektywy](#) w olśniewającej Grande Galerie w pałacu Reggia di Venaria. Barokowe arcydzieło projektu Juvara, niekiedy porównywane z wersalską Galerią Luster, zachwyca niezliczoną ilością rzeźbiarskich detali. *Zob. s. 116.*

Odkryj [bogactwo bukietu smakowego barolo](#) w miejscu, w którym powstaje, czyli w enotece w zamku Grinzane Cavour. Tu można zrozumieć, dlaczego określa się je mianem „króla win i wina królów”. *Zob. s. 129.*

© cristianoless / Depositphotos.com

Barolo
Kup książkę

Poleć książkę

© claudiodivizia / Depositphotos.com

Castello di Rivoli

Podziwiał Novecento, instalację autorstwa Maurizia Cattelana, znajdującą się w barokowej sali zamku w Rivoli (**Castello di Rivoli**). Odkryj twórczość tego prowokacyjnego, genialnego artysty w jednym z najważniejszych włoskich muzeów sztuki współczesnej. *Zob. s. 118.*

Rozkoszuj się subtelnymi zapachami, które unoszą się nad stoiskami na targu białych trufli w Albie. Ta odmiana tych aromatycznych grzybów cieszy się największym uznaniem koneserów. Można nią posypywać makaron, tak jak parmezanem, jednak cena takiej posypki wynosi 3 tys. EUR za kilogram! *Zob. s. 70.*

© Gregory Lee / Fotolia.com

Trufle
Kup książkę

Poleć książkę

TURYN W TRZY DNI

Dzień pierwszy

Rano

Zacznij od śniadania w *Caffè San Carlo* lub w *Caffè Torino* na **Piazza San Carlo** ★★★ (s. 75). Wybierz się na spacer wzdłuż **Via Roma** ★ aż do **Piazza Castello** ★★★ (s. 82), zwiedź **Musei Reali** ★★ (s. 85). Podziwiaj kopułę kościoła **San Lorenzo** ★ (s. 84) i **katedry** ★ (s. 88) po drodze na Via Porta Palatina.

W południe

Zjedz szybki obiad w restauracji *Emilio Ranzini* (s. 31).

Po południu

Po obiedzie odwiedź **Quadrilatero romano** ★ (s. 89), czyli miejsce, w którym bije serce miasta: ładny **Piazza del Palazzo di Città** ★, **Via Garibaldi**, **Piazza Savoia**... Następnie udaj się do **MAO – Museo d'Arte Orientale** ★ (s. 94), aby obejrzeć pasjonujące wystawy czasowe. Zobacz bogactwo zdobień w **Palazzo Falletti di Barolo** ★ (s. 94) i w **Santuario della Consolata** ★ (s. 93). Zrób przerwę na **bicerin** (tradycyjny turyński napój) w kafeiterii *Al Bicerin* (s. 94). Podziwiaj freski w **Cappella della Congregazione dei Mercanti e Banchieri** ★ (s. 89).

Wieczorem

Wstąp na aperitif w *Mulassano* na Piazza Castello (s. 39) i zjedz kolację w *Vitel Étonné* (s. 32).

Dzień drugi

Rano

Dzień rozpocznij od śniadania w *Baratti & Milano* na **Piazza Castello** ★★★ (s. 82), a następnie udaj się na zwiedzanie **Palazzo Madama** ★★ (s. 83). Zwróć uwagę, że przednia część pałacu jest barokowa, a tylna średniowieczna. Zrób spacer po Via Accademia delle Scienze w kierunku Muzeum Egipskiego (**Museo Egizio**) ★★★ (s. 76). Wstąp do środka.

W południe

Rozkoszuj się obiadem w restauracji *Farmacia del Cambio* na Piazza Carignano (s. 30) i podziwiaj fasadę **Palazzo Carignano** ★★ (s. 80).

San Lorenzo

Kup książkę

Poleć książkę

© dromagnuolo / Fotolia.com

Gran Madre di Dio

Po południu

Udaj się na poobiedni spacer po *Via Po* ★ (s. 96) i *Via Montebello*, wstąp do Narodowego Muzeum Kina ★★★ w *Mole Antonelliana* ★★ (s. 98). Wróć na *Via Po* i przejdź aż nad brzegi Padu. Jeśli jesteś miłośnikiem dzieł sztuki, zajrzyj do *Museo di Arti Decorative Accorsi-Ometto* ★ (s. 99). Przejdź na drugą stronę rzeki i zwiedź *Gran Madre di Dio* (s. 100).

Wieczorem

Zjedz smaczną kolację w *Camilla's Kitchen* (s. 32), niedaleko *Piazza Vittorio Veneto*, a potem spędź muzyczny wieczór w *Jazz Club* (s. 48) lub wypij drinka w *Barz8* (s. 49), oddalonym od placu pięć minut spacerem, położonym po drugiej stronie Padu.

Dzień trzeci

Rano

Spędź poranek ze sztuką współczesną: poznaj XIX- i XX-wieczną sztukę w *GAM – Galleria Civica d'Arte Moderna e Contemporanea Torino* ★ (s. 108). W *OGR – Officine Grandi Riparazioni* ★ (s. 109) zapoznaj się z wystawami, a następnie ze stacji *Vinzaglio* udaj się do *Lingotto* ★ (s. 105).

W południe

Zrób zakupy w *Eataly* (s. 44) i zjedz obiad w jednej z restauracji.

Po południu

Udaj się na spacer do *Pinacoteca Giovanni e Marella Agnelli* ★ (s. 106) i zobacz legendarny tor testowy na dachu (s. 60). Odkryj historię motoryzacji w *MAUTO – Museo Nazionale dell'Automobile* ★★★ (s. 107).

Pojeżdź metrem na stację *Marconi*. Przespaceruj się (10 minut) do *Parco del Valentino* ★ (s. 103) i kontynuuj wyprawę wzdłuż Padu.

Wieczorem

Zjedz kolację w *Tre Galline* (s. 31) i rozkoszuj się smakiem kuchni piemonckiej.

Kup książkę

Poleć książkę

LANGHE, ROERO I MONFERRATO W 3 DNI

Dzień pierwszy

Rano

Udaj się do Bra (s. 134). Czas przejazdu trasą A6 zajmie ok. 50 min. Na miejscu obejrzij starówkę, kościoły Sant'Andrea i Santa Chiara oraz willę Zizzola.

W południe

Zjedz obiad w stylu *slow food* w restauracji *Osteria del Boccondivino* w Bra (s. 35).

Po południu

Po nieśpiesznym obiedzie pojedź do *La Morry* w samym sercu krainy Barolo (s. 132). Rozkoszuj się krajobrazem Langhe z punktu widokowego ★★, podjedź do Barolo i zwiedź WiMu - muzeum wina ★ (s. 131). Następnie wybierz się do Serralunga d'Alba ★ (s. 130) i zwiedź zamek. Po podziwianiu widoków z zamkowej wieży pojedź do Grinzane Cavour. Po drodze zatrzymaj się w posiadłości winiarskiej Fontanafredda ★ (s. 130). Zwiedź zamek Grinzane Cavour ★★ (s. 129) i udaj się dalej do Alby ★ (s. 127).

Wieczorem

Wyjątkowa kolacja na *Piazza Duomo* (s. 34), restauracji wyróżnionej trzema gwiazdkami w przewodniku Michelin 2017, lub w godnej polecenia *Osteria dell'Arco* (s. 34) – to punkt obowiązkowy tego wieczoru.

Dzień drugi

Rano

Rozpocznij dzień spacerem po Albie ★ (s. 127): zwiedź Duomo, chiesa della Maddalena i chiesa di San Domenico, zrób zakupy w sklepach wzdłuż Via Vittorio Emanuele i w sklepiku z trufkami *Morra* na Piazza Elvio Pertinace. Udaj się do Canale (s. 135).

La Morra

Kup książkę

Poleć książkę

Asti

W południe

Nasyć się obiadem w restauracji *Osteria dell'Enoteca* (s. 35) w Canale i zacznij odkrywanie win z Roero (s. 133).

Po południu

Relaksujący spacer pośród dzikich okolic Roero przygotuje cię do następnego punktu podróży. Udaj się do [Govone](#), aby zwiedzić zamek (s. 135). Następnie w [Canelli](#) (s. 138), na drugim brzegu rzeki Tanaro, udaj się na zwiedzanie winnicy. Po południu wyrusz do [Asti](#) ★ (s. 136).

Wieczorem

Skosztuj kolacji w słynnej restauracji *Gener Neuv*, najpopularniejszym lokalu w Asti (s. 36).

Dzień trzeci

Rano

Odkryj ciekawe zakątki [Asti](#) ★ (s. 136). Koniecznie zobacz Corso Vittorio Alfieri, katedrę, Palazzo Mazzetti i [Complesso di San Pietro](#) ★ (s. 138).

W południe

Zjedz obiad w Casale Monferrato, w *Accademia Ristorante* (s. 37).

Po południu

Udaj się do [Casale Monferrato](#) ★ (s. 140), przejedź do [Sacro Monte di Crea](#) ★, jednej z najstarszych świętych gór, której historia sięga XVI w. (s. 141).

Zwiedź jedną z pereł Piemontu – olśniewające [opactwo w Vezzolano](#) (Abbazia di Vezzolano) ★★ (s. 141).

Po tym intensywnym czasie wróć do Turynu (33 km).

VIA ROMA I OKOLICE

Via Roma, z eleganckimi barokowymi portykami od północnej strony i równymi rzędami granitowych kolumn od południowej, jest swoistym kręgosłupem centrum Turynu. Łączy Piazza Castello z dworcem Porta Nuova, przecinając monumentalny Piazza San Carlo i urokliwy Piazza Carlo Felice. Pod dostojnymi arkadami i wzdłuż ulic otaczających Via Roma ciągną się lokale i sklepy należące do największych marek ze świata mody, kultury i gastronomii. To tutaj przychodzi się na drinka do historycznej kawiarni, podziwia niepowtarzalny włoski styl ubierania i odwiedza najbardziej znane lokale. W okolicach Via Roma znajdują się dwa najcenniejsze klejnoty stolicy Piemontu: Museo Egizio i Palazzo Carignano.

Plan dzielnicy s. 78. Mapa składana EF 2-3.

Dojazd: Porta Nuova. Liczne autobusy (11, 27, 55, 57 i 58) oraz tramwaje linii 4 i 15 kursują po Via XX Settembre (przystanek Arcivescovado).

Rady: Rozpoczynamy od Piazza Carlo Felice, następnie kierujemy się na Via Roma. To dzielnica na wskroś handlowa, większość sklepów jest otwarta w niedziele. W poniedziałki muzea są zamknięte.

Piazza Carlo Felice

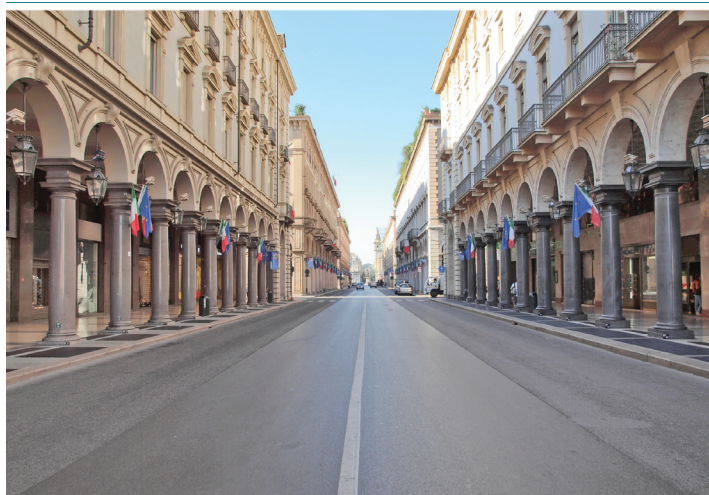
Plac stanowi wrota do Turynu.

Ten ładny, półkolisty plac naprzeciwko dworca **Porta Nuova**, po drugiej stronie **Corso Vittorio Emanuele II**, jest dziełem francuskiego architekta

krajobrazu Jean-Pierre`a Barillet-Deschamps (1861), który zaprojektował również Parco del Valentino (s. 103). Budynek z portykami, pod którymi kryją się kawiarnie i pijalnie czekolady, otacza ogród w stylu angielskim wypełniający „skwer”, jak kiedyś nazywano plac.

Via Roma – pierwsza część

Odcinek Via Roma łączący Piazza Carlo Felice z Piazza San Carlo powstał na drugim etapie prac związanych z modernizacją ulicy. Pracami, które trwały przez dwa lata od 1936 r., kierował ulubiony architekt Mussoliniego **Marcello Piacentini** (1881–1960). Pracował on również przy budowie

© claudiodivizia / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

rzymskiej dzielnicy EUR. Rozmieszczenie granitowych kolumn spełnia kryteria architektury modernistycznej, opartej na neoklasycznych założeniach, których bronił Piacentini.

Piazza CLN

Zwieńczeniem tej modernistycznej zabudowy jest niewielki Piazza CLN (Comitato di Liberazione Nazionale). Na placu, który zasłynął tym, że mieściło się na nim biuro gestapo, miały stanąć pomniki Mussoliniego i Wiktora Emmanuela II. Ostatecznie fontanny otaczające przejście prowadzące do Piazza San Carlo ozdobiono rzeźbami ukazującymi **dwie rzeki** przepływające przez Turyn: Pad i Dora Riparia. Rzeźby wykonał Umberto Baglioni (1937).

Piazza San Carlo ★ ★ ★

Piazza San Carlo, nie bez przyczyny nazywany „salonem” Turynu, kontrastuje z surowością południowego odcinka Via Roma i jawi się jako cud elegancji. Harmonijność tego ogromnego placu jest zasługą **Carlo di Castellamonte**, jednego z najwybitniejszych twórców architektury barokowej w Piemontcie. Architekt rozpoczął prace w 1619 r., wzorując się na francuskim modelu prostokątnego placu

z pomnikiem konnym pośrodku. Dzieło **Carlo Marocchettiego** (1838), zwane przez turyńczyków **caval d'brons** („koń z brązu”), przedstawia Emmanuela Filiberta Sabaudzkiego (1528–80), który pokonał Francuzów w bitwie pod Saint-Quentin w 1557 r. Książę był jednym z tych przedstawicieli sabaudzkiej dynastii, których turyńczycy darzyli największą sympatią, to dzięki niemu zawarto pokój, który zakończył 25-letni okres okupacji okolic Turynu przez Francję (traktat z Cateau-Cambrésis, 1559). Warto zwrócić uwagę na sposób, w jaki Emmanuel Filibert, „książę pokoju”, utrzymuje konia w ryzach, chowając jednocześnie miecz w pochwie. W 1619 r. w południowej części placu wzniesiono dwa, niemal bliźniacze kościoły. Fasadę **Santa Cristina** ★ (po lewej) wykonano rok później wg projektu **Filippo Juvarry** (1678–1736). Fasadę **San Carlo Borromeo** (po prawej) ukończono w XIX w. wg założeń Ferdinando Caronesiego. Obchodzimy plac dookoła. W południowo-zachodnim narożniku placu warto zwrócić uwagę na mały, prawie niewidoczny **fresk** na rogu Via Vittorio Alfieri. Malowidło przypomina o tym, że w 1563 r. Emmanuel Filibert Sabaudzki polecił przenieść całun

© Xantana / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

(i stolicę księstwa) z Chambéry do Turynu, aby skrócić trasę pielgrzymki, w którą arcybiskup Karol Boromeusz zamierzał wyruszyć piechotą z Mediolanu, aby oddać cześć relikwii. W północno-zachodnim narożniku mijamy wejście do pięknej **Galleria San Federico**. Będąc na placu, warto skusić się i wejść na kawę do Caffè Torino lub San Carlo (s. 38).

Via Roma – druga część★

Odcinek Via Roma łączący Piazza San Carlo z Piazza Castello powstał na pierwszym etapie prac związanych z modernizacją ulicy.

W latach 1931–33 wszystkie domy graniczące z tym obszarem wyburzono, a następnie odbudowano, aby poszerzyć ulicę i oczyścić dzielnicę, tworząc jednocześnie harmonijne połączenie pomiędzy dwoma najbardziej charakterystycznymi placami Turynu. Stąd te eleganckie rzędy podwójnych kolumn, arkady z wolimi okami i okna zwieńczone gzymsami, na przemian okrągłymi i trójkątnymi, które przejmują, upraszczając nieco, stylistyczne rozwiązania zastosowane na Piazza San Carlo. Stąd też środek ulicy z błyszczącego

polichromowanego marmuru, dzięki któremu odnosimy wrażenie, że suniemy po ulicy, a nie idziemy. Mówi się, że kiedy prace zostały zakończone, nowa Via Roma zachwyliła turyńczyków tak bardzo, że do końca lat 40. ubiegłego wieku żołnierzom zabroniono chodzić po niej w butach wojskowych, aby nie uszkodzili marmurowych płyt! Na końcu ulicy, po lewej stronie, wznosi się **Torre Littoria** (87 m), zbudowany w 1932 r. modernistyczny wieżowiec, który wzbudzał ogromne kontrowersje.

Via Lagrange

Na tej ulicy na próżno szukać arkad i marmurowych płyt. Jednak ulica równoległa do Via Roma jest jedną z najszybkniejszych turyńskich arterii. Na Via Lagrange można podziwiać wystawy sklepowe Prady, Ferragamo lub Chanel i zrobić zakupy w najbardziej znanych turyńskich delikatesach. To właśnie tutaj można dostać najlepsze sery, makarony, czekoladę, wędliny i inne specjalja.

Museo Egizio★★★

Via Accademia delle Scienze, 6 – tel.: 0115617776 – www.museoegizio.it

© chudobniza / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

Museo Egizio

– 9.00–18.30, pn. 9.00–14.00 – 13 EUR (15 EUR podczas wystaw czasowych) – zakup biletów przez internet z wyprzedzeniem (+ 2 EUR) pozwala uniknąć konieczności stania w kolejkach.

Zbiory rozmieszczono w porządku chronologicznym na trzech piętrach. Trasa zwiedzania rozpoczyna się na drugim piętrze. Wraz z biletem wstępu zwiedzający otrzymują przydatne audioprzewodniki.

Muzeum Egipskie w Turynie jest drugim co do wielkości muzeum egipologicznym na świecie, po muzeum w Kairze. Mieści się w pałacu wzniesionym w XVII w. na podstawie planów **Guariniego**, w kolejnym stuleciu obiekt był siedzibą **Accademia delle Scienze**, założonej przez Giuseppe Luigiego Lagrange. Placówka posiada w swoich zbiorach dzieła gromadzone przez dynastię sabaudzką od XVII w., uzupełnione znaleziskami z wykopalisk prowadzonych w latach 1900–35 przez **Missione Archeologica Italiana**, z inicjatywy **Ernesto Schiapparelliego**, dyrektora muzeum w latach 1894–1927, a następnie Giulio Fariny, który objął urząd dyrektora po poprzedniku.

Kup książkę

Wystawa prezentuje wszystkie aspekty cywilizacji starożytnego Egiptu: życie pozagrobowe (sarkofagi i komory grobowe), obrzęd mumifikacji, święte pisma (hieroglify i pismo hieratyczne), życie codzienne, okres ptolemejski, okres grecki (od IV w. p.n.e.), okres rzymski (od 30 r. p.n.e.).

Drugie piętro – Na szczególną uwagę zasługuje **tkanina z Gebelein** ★, która odnaleziona przez Giulio Farinę w 1930 r., jest najstarszym znanym obrazem na płótnie. Na uwagę zasługują również rzeźba przedstawiająca księżniczkę Redji, wyposażenie **grobowca nieznanego** ★ (Tomba di Ignoti) z 2400 r. p.n.e., odnalezione w nienaruszonym stanie, a także grobowce Iti i Neferu.

Pierwsze piętro – Warto przystanąć na chwilę przed posągiem Amenhotepa i olśniewającym, niewielkim **ostrakonem z tancerką** ★ prezentowanym w sali numer jeden. Na uwagę zasługują również: satyryczny papirus, kaplica Maia i sarkofagi Nefertari i Butehamona. Warto również obejrzeć **grobowiec architekta Kha** ★★ i jego małżonki Merit. Grobowiec, odnaleziony

Poleć książkę

PIAZZA CASTELLO

Ten duży, prostokątny plac jest prawdziwym centrum Turynu, punktem, w którym stykają się cztery najważniejsze osie miasta: Via Po, Via Roma, Via Pietro Micca i Via Garibaldi. Najbardziej charakterystycznym i centralnym elementem placu jest olśniewający Palazzo Madama. Kolejną budowlą, na której zatrzymuje się wzrok, jest majestatyczna fasada Palazzo Reale, dawnej siedziby domu sabaudzkiego i epicentrum życia polityczno-religijnego w królestwie Sardynii przez 300 lat. Między tymi dwoma biegunami rozciąga się elegancki Piazza Castello, nieustannie tętniący życiem za sprawą tramwajów, taksówek, pieszych, którzy odwiedzają okoliczne restauracje, sklepy i bary, jeżdżą tu na deskorolkach lub chłodzą się latem wodą z fontann, tryskających tuż przed Palazzo Madama.

Plan dzielnicy s. 78. Mapa składana EF1-2.

Dojazd: Piazza Castello znajduje się 15 minut spacerem od Porta Nuova (dojście Via Roma). Dojazd z dworca Porta Susa: tramwaj nr 13 lub autobus nr 56 (przystanek Castello).

Rady: Palazzo Madama i Musei Reali są zamykane o innych godzinach. Osoby, które planują zwiedzić oba obiekty jednego dnia, powinny zaplanować zwiedzanie na inny dzień niż poniedziałek i wtorek.

Piazza Castello jest owocem ambicji władcy, który pod koniec XVI w. zaprzagnął przekształcić Turyn w księżęce miasto. Kontynuując dzieło ojca, Emanuela Filiberta (s. 75), Karol Emmanuel I powierzył prace nad przebudową

architektowi **Ascanio Vitozziemu** i polecił przedłużenie Via Roma w kierunku nowych dzielnic na południu.

Teatro Regio

Arkady we wschodniej części placu cechują się zaskakująco doskonałą geometrią. Przy wejściu do **teatru królewskiego** stoi **Odyseja muzyczna**, będąca dziełem rzeźbiarza **Umberto Mastroianniego**. Teatr, oddany do użytku w 1740 r. i poważnie uszkodzony przez bombardowania podczas II wojny światowej, został odbudowany pod kierunkiem architekta Carlo Mollino i ponownie otworzył swe podwoje w kwietniu 1973 r. Jest to jedna z najbardziej cenionych włoskich scen operowych.

© rossandhelen / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

Palazzo Madama ★ ★

Pośrodku placu wznosi się zachwycający pałac, rezydencja królewska wpisana na listę UNESCO (zob. ramka s. 117), od strony Via Garibaldi można podziwiać **barokową fasadę** ★ ★, a od strony Via Po – średniowieczną.

Niektóre fragmenty ścian pochodzą z okresu założenia miasta w I w. p.n.e., kiedy w tym miejscu wznosiła się jedna z monumentalnych bram Augusta Taurinorum, przyszłego Turynu. Później pałac stał się własnością innej gałęzi dynastii sabaudzkiej, Savoia-Acaia, która w XIV w. poleciła wznieść zamek z cegły, zachowany do czasów współczesnych.

W 1637 r. w zamku zamieszkała Madama Reale, czyli **Krystyna Maria Burbon** (1606–63), regentka, która sprawowała władzę w latach młodości syna Karola Emmanuela II. Poleciła przykryć dachem dziedziniec średniowiecznego zamku, aby przemienić go w wielką komnatę reprezentacyjną i zwiększyć komfort zamkowych wnętrz. Pod koniec XVII w. w pałacu mieszkała **Maria Joanna Baptista de Savoie-Nemours** (1644–1724), matka i regentka młodego Wiktora Amadeusza II. Druga Madama Reale poleciła **Filippo Juvarze** wznieść na miejscu starego średniowiecznego zamku

pałac. Jednak jej projekt nie został wcielony w życie, ponieważ prace przerwano po wybudowaniu **barokowej fasady** ★ ★ i **monumentalnych schodów** ★ ★ wejściowych.

Museo Civico di Arte Antica ★ ★

Piazza Castello – tel.: 0114433501 –

www.palazzomadamatino.it –

10.00–18.00 – zamkn. we wt. – 10 EUR.

W Muzeum Sztuki Starożytnej przechowywane są ważne zbiory malarstwa, rzeźby i sztuki dekoracyjnej.

Ekspozycje prezentowane są w sposób chronologiczny – od średniowiecza do końca XVIII w.

Parter – Na parterze prezentowana jest sztuka gotycka i renesansowa.

Najcenniejszym eksponatem jest

Portret mężczyzny ★ ★ Antonello da

Messiny (1430–79). W muzeum prze-

chowywany jest również mszał, zwany

Godzinkami Mediolańsko-Turyńskimi,

stanowiący część **Très Belles Heures**

de Notre-Dame, kodeksu stworzo-

nego na polecenie Jana de Berry

(1422), zawierającego iluminacje przy-

pisywane Janowi Van Eyckowi; można

tu także podziwiać skrzynię kardynała

Guala Bicchieriego i zbiór malowideł

pędzla **Defendente Ferrariego** (1490–

1535), artysty, który w XVI w. ozdabiał

okoliczne kościoły w stylu północnym.

VIA PO I WZGÓRZE

Idziemy w dół Via Po tak, jakbyśmy płynęli w dół rzeki, niesieni pochyłością tej długiej alei otoczonej białymi budynkami, które przywodzą na myśl klify kończące się na wysokości ogromnego kamiennego estuarium, czyli niezwykle gwarnej Piazza Vittorio Veneto. Jednak Via Po nie kończy się na placu. Dzięki efektowi perspektywy, której sekretu Turyn zazdrośnie strzeże, odnosimy wrażenie, że ulica biegnie dalej, przecinając koryto Padu, i kończy się u stóp wzgórza przed Gran Madre di Dio. Najbardziej harmonijna ulica Turynu przebiega przez dzielnicę studentów, antykwariuszy, bukinistów, a po drugiej stronie rzeki ciągnie się wzdłuż domów i willi otoczonych ogrodami. Pad, który majestatycznie wije się szeroką wstęgą między dwoma brzegami, na których turyńscy w ciągu dnia odpoczywają, a nocą tańczą, dzieli miasto na dwie części.

Plan dzielnicy s. 97. Mapa składana FH2-4.

Dojazd: Via Po zaczyna się na Piazza Castello, 15 min spacerem od dworca Porta Nuova (dojście Via Roma). Dojazd z dworca Porta Susa: tramwaj nr 13 lub autobus nr 56 (przystanek Castello).

Rady: Najlepiej zwiedzać dzielnicę po południu i zostać w niej aż do kolacji, aby zasmakować gwarnej atmosfery panującej wieczorem na Piazza Vittorio Veneto.

Via Po ★

Spójność architektoniczna pałaców i arkad zachowana przez **Amedeo di Castellamonte** (1613–83) na długości

ponad 700 m jest dość wyjątkowa. Przyglądając się portykom, można dostrzec, że elementy charakterystyczne dla zabudowy lewej pierzei ulicy (idąc w dół) pojawiają się również na ulicach prostopadłych do Via Po, ale pierzeja po prawej stronie wygląda zgoła inaczej. Portyki zastosowano na wyraźną prośbę Wiktora Emmanuela I, który nie chciał rezygnować z codziennych spacerów w deszczowe dni. Prawa strona ulicy, pozbawiona owych udogodnień, była uznawana przez ludność za część przeznaczoną dla pospólstwa.

Mijając gmach **uniwersytetu** turyńskiego (*nr 15*), warto zwrócić uwagę

© th2010 / Fotolia.com

Via Po
Kup książkę

Poleć książkę

na elegancki dziedziniec **Palazzo del Rettorato**, siedziby władz uniwersytetu, wykonanej w 1712 r. wg projektu **Michelangelo Garove**, który pracował z Amedeo di Castellamonte przy budowie pałacu królewskiego Venaria (s. 65). Wzdłuż ulicy ciągną się stoiska bukinistów.

Pinacoteca Albertina

Via dell'Accademia Albertina, 8 – 2 piętro (domofon) – tel.: 0110897370 – www.accademiaalbertina.torino.it – 10.00–18.00 – zamkn. w śr. – 5 EUR. Początkowo dostęp do tej interesującej kolekcji obrazów mieli jedynie

studenci malarstwa. W pinakotece można podziwiać dwa boczne fragmenty tryptyku **Filippo Lippegoi**, piękny obraz Świętej Rodziny pędzla **Cavarozziogo**, który inspirował się Caravagiem, obrazy reprezentujące szkołę piemoncką z XVIII i XIX w. oraz wspaniały zbiór **kartonów** ★ **Gaudenzio Ferrariego**.

Piazza Carlo Emanuele II

Turyńczycy nazywają ten plac „**Piazza Carlina**”, nawiązując do przydomka, który przylgnął do biednego Karola Emmanuela II (1634–75) z racji jego przesadnie wytwornych manier. Plac cechujący się

RESTAURACJE	Taverna dell'Oca..... 33	Jazz Club..... 7
Caffè Regio..... 6	Vitel Étonne..... 36	Teatro Gobetti..... 12
Camilla's Kitchen..... 8		The Beach..... 14
Cannavacciuolo Bistrot..... 9	BARY I KAWIARNIE	The Mad Dog Social Club... 15
Contesto Alimentare..... 11	Fiorio..... 9	
Il Ballatoio..... 17	Focacceria Ligure..... 11	ZAKUPY
Magazzini Oz..... 22	La Piramide..... 15	Baratti & Milano..... 2
Magazzino 52..... 23		Guido Castagna..... 12
Magorabin..... 24	ROZRYWKA	Mercato Extravaganza..... 22
Sfashion Café..... 30	Barz8..... 3	

Kup książkę

Poleć książkę

doskonałą geometrią jest otoczony eleganckimi, XVIII-wiecznymi pałacami (m.in. **Palazzo Roero** pod numerem 13, projektu **Juvarry**). Nie wolno jednak dać się zwieść pozornemu spokojowi, jaki panuje w tym miejscu, bo przez 14 lat francuskiej dominacji stracono tu na gilotynie 423 osoby.

Borgo Nuovo ★

Via San Massimo prowadzi do urokliwych zakątków miasta: **Aiuola Balbo**, **Piazza Cavour** i położonego nieco dalej na wschód (od strony Padu) ładnego **Piazza Maria Teresa**, niewielkiego placu o arystokratycznym charakterze. To tutaj bije serce Borgo Nuovo, dzielnicy mieszkaniowej powstałej na początku XIX w., z dala od hałasu i gwaru panującego w centrum. Spacer po Piazza Maria Teresa i okolicznych uliczkach (Via Luigi Rolando, Via della Rocca) jest okazją do podziwiania pięknych *palazzi*.

Wracając Via Giolitti, mijamy barokowy kościółek **San Michele**.

Naprzeciwko znajduje się **Camera – Centro Italiano per la Fotografia**, przestrzeń wystawowa poświęcona fotografii. *Via delle Rosine, 18 – tel.: 0110881150 – camera.to – 11.00–19.00 (21.00 w czw.) – zamkn. we wt. – 10 EUR. Kierujemy się na Via Po.*

Mole Antonelliana ★ ★

Via Montebello, 20.

Wysoko: 47, później 113, 146, 153, ostatecznie 167 m... ambicje architekta rosły w miarę postępu prac. **Alessandro Antonelli** (1798–1888), któremu powierzono zadanie wzniesienia obiektu przeznaczonego na synagogę, chciał stworzyć najwyższą budowlę w Europie. Nietrudno było przewidzieć, że pojawią się problemy finansowe. Skończyło się na tym, że władze Turynu nabyły nieukończony budynek w 1877 r. Mole, oddany do użytku w 1889 r., rok po śmierci swego twórcy, stał się symbolem miasta. Budowla widnieje na włoskich monetach o nominale 2 euro-centów. Początkowo w Mole mieściło się Muzeum Risorgimento (1908–38), pod koniec XX w. budynek przeszedł gruntowny remont, a w 2000 r. przeobraził się w świątynię kina. Osoby, które nie zamierzają zwiedzać wnętrza, mogą wjechać na taras widokowy. Z Via Montebello widać ciąg neonów z liczbami – 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13 itd. umieszczonymi na kopule od strony Via Po. *Volo dei numeri* (1998) jest dziełem **Mario Merza**, jednego z artystów reprezentujących ruch Arte povera (s. 110). W swoim dziele Merz wykorzystał liczby z ciągu Fibonacciego, pizańskiego matematyka z XIII w. Ciąg

© m2010 / Fotobiz.com

Kup książkę

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

TURYŃ

Ruszaj w świat z przewodnikiem Michelin!

- poręczny format
- czytelny układ treści
- fascynujący portret miasta
- liczne ciekawostki
- aktualne informacje praktyczne

Michelin zaprasza Cię do wspólnego odkrywania najpiękniejszych zakątków Turynu. Z tym przewodnikiem zwiedzanie będzie prawdziwą przyjemnością! Szukasz niezwykłych miejsc i intrygujących zabytków? Nic prostszego! Dzięki gwiazdkom przy nazwach miast, dzielnic i obiektów nie pominiessz żadnej turystycznej atrakcji. Szczegółowe plany ułatwią poruszanie się po dzielnicach Turynu. Starannie dobrane propozycje miejsc pomogą Ci znaleźć niebanalny nocleg, restaurację czy kawiarnię, w których spędzisz wyjątkowe chwile.

Gwiazdki – tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych:

- ★★★ zobacz koniecznie
- ★★ warto odwiedzić
- ★ godne uwagi

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
tel.: 0 801 339900
kom.: 0 601 339900

ISBN 978-83-283-5441-8

9 788328 354418

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

Cena 22,90 zł